

HISTÓRIA-TÉRKÉPEK - I.

Magyar történelmi atlasz folytatásokban

Térképeket adunk az Olvasó kezébe Magyarország történelméről.

1994-ben indítottuk a történelmi atlasz sorozatát. 1995 decemberében megjelent a négykötetesre tervezett vállalkozás első kötete: *Virágkor és pusztulás. A kezdetektől 1606-ig*. Elkészültek ugyanakkor a második (1606–1867), harmadik (1867–1945) és a negyedik (1945–1990) kötet vázlatai. Az atlasz – mellékesen jegyezzük meg – része annak a *természeti, történelmi kézikönyvsorozatnak*, amelyet 1991-ben dolgoztunk ki, és ennek részeként új *történelmi kronológiát* (1993-ban készült az alapterv), az *évi történelmi bibliográfiát* (1988-tól megjelent 1995-ig), *történelmi archontológiát* a kezdetektől 1990-ig (1993. évi terv, elkészült Engel Pál az 1301–1457 közötti évekkel), egy százíves összefoglaló *Magyar történetet* (Engel Pál–Szakály Ferenc–Glatz Ferenc) és a *Magyar történetírás új útjai* c. tanulmánykötetet terveztünk. Ezen elképzelés részeként indult el a História Könyvtár (1993), benne az *Adattárak* a magyar történelemhez és a *Monográfiák* sorozata. A terv egyes részei tehát megvalósultak.

A „csapat” a Magyarok krónikájához kezdett (1993–95), majd e sorok szerzője, a főszerkesztő elment közfunkcióba (1996). Most, 2003-ban a folytatáshoz, az újrakezdéshez látunk. Időközben váratlanul fiatalon meghalt a szerkesztőség két „oszlopa”, előbb Szakály Ferenc (1999), majd Engel Pál (2001), és felnőttek a fiatal munkatársak. Az előbbi körülmény először az 1991. évi terv feladására, az utóbbi a „mégis megpróbáljuk” elv követésére, azaz az újrakezdésre ösztönzött bennünket az elmúlt esztendőben. Ehhez az elszánásunkhoz kaptunk országos tudományos pályázaton jelentős támogatást.

Határoztunk: folytatni fogjuk tehát a *Magyar történelmi kronológiát* (immáron az interneten is közreadva), az *archontológiát* (egészen 2002-ig haladva időben), újraindítjuk a *történelmi bibliográfiát*, folytatjuk a *magyar történelmi atlaszt*. Újra életet lehelünk a História Könyvtár *Adattár* sorozatába. És felülvizsgáljuk a magyar történelemre vonatkozó forráskiadvány-

sorozatot; döntöttünk egyes sorozatok folytatásáról (Árpád-kori történelmi földrajztól a két háború közötti diplomácia-történelmi iratkiadásokig). És megindítjuk ezen hetekben a „Magyarország a szovjet rendszerben” című, az 1945–90 közötti időszak legfontosabb iratait közreadó, 18 kötetre tervezett forráskiadványt. A Történettudományi Intézet és a História szerkesztőségének magára kell vállalnia a magyar történetkutatáshoz és a magyar történelem tanításához szükséges kézikönyvsorozat gondozását...

A magyar történelmi atlasz térképeit sorozatban, mutatványként közöljük a következő három esztendőben. (Terveink szerint az atlasz 2–4. füzeté 2005-ig jelenik meg.) Nem adjuk viszont rendszeresen a térképekhez tartozó magyarázó szövegeket. Mutatványok ezek a História-térképmelléletek, amelyek előállítása közben csiszolódik a Történettudományi Intézetben alakulófélben lévő műhely, felnőhet néhány fiatal erő, aki a történelmi kartográfiát „főhivatással” és professzionista módon műveli majd. A

folyóirat leadási határidejének fegyelmező ereje van: külön is kényszeríti a térképtervezőket a teljesítményre. És még egy szempont vezet bennünket a mutatványsorozat közreadásával: növelni olvasóközönségünk földrajzi, térbeli tájékozottságát, segíteni e földrajzi tájékozási igény kifejlődését.

A kinyíló világszemlélet korát éljük: amikor a Föld valóban átfoghatóvá, átláthatóvá válik a technikai csodaeszközök fejlődése révén, nem utolsósorban a tömeges rádiózás, a televíziózás, a maroktelefon, no és az internet, az elektronikus posta révén. A területi integrációk kora ez: a termelési és értékesítési, közigazgatási integrációk kora. Az egyének jobban, mint eddig, szüksége van arra, hogy egyéni életstratégiáját képes legyen térben – államhatároktól független térben – is megtervezni, majd felépíteni. Ezt az egyéni életstratégia-építést, ezt a világpolgári szemléletet kívánjuk segíteni a történelmi térbeli gondolkodásra szoktatással. (Hogy világosabban lássuk a mi lokális életterünk helyét a világban...)

És végül: várjuk Olvasóink, a térképet használó tanárok, diákok észrevételeit. Hogy korrigálhassuk önmagunkat. Mert ez tart bennünket szellemileg frissen, fiatalosan: a képesség a folytonos önkorrekcióna.

2003. április 10.

GLATZ FERENC

